

Zpráva o šetření

ve věci podmínky povinného očkování v souvislosti s přijímáním dítěte k předškolnímu vzdělávání

Na mého předchůdce, veřejného ochránce práv JUDr. Pavla Varvařovského, se obrátili manželé Mgr. K. B. a P. B., XXX (dále také „stěžovatelé“), ve věci možné diskriminace v přístupu ke vzdělání a jeho poskytování z důvodu jejich světonázoru. Dcera stěžovatelů H. B., YYY (dále také „dcera stěžovatelů“), nebyla přijata do Mateřské školy A., p. o. (dále také „mateřská škola“),¹ protože jí dosud ošetřující lékař neaplikoval vakcínu Priorix.² V době přijímacího řízení nebyla dcera stěžovatelů předškolákem, měla téměř 4 roky.

Stěžovatelé se obrátili na ředitelku mateřské školy se žádostí o udělení výjimky z očkovací povinnosti pro jejich dceru. Uvedli, že jejich dcera má individuální očkovací plán a „zatím odložen Priorix“, a to i s ohledem na velkou nemocnost v posledním půlroce před podáním žádosti. Stěžovatelé uvedli i skutečnosti týkající se jejich víry v homeopatickou a antroposofickou medicínu, která má považovat překonání horečnatých nemocí za významné milníky v životě dítěte. Ředitelka mateřské školy odmítla přijmout dceru stěžovatelů k předškolnímu vzdělávání a Krajský úřad Kraje Vysočina (dále také „krajský úřad“) toto rozhodnutí v rámci odvolacího řízení potvrdil. Stěžovatelé se nebránili proti rozhodnutí mateřské školy, resp. Krajského úřadu Kraje Vysočina, správním žalobou.

A - Předmět šetření

Můj předchůdce zahájil šetření vůči krajskému úřadu při projednávání odvolání stěžovatelů proti rozhodnutí ředitelky mateřské školy o nepřijetí jejich dcery k předškolnímu vzdělávání. Ve věci stěžovatelů totiž vzniklo podezření, že rozhodování krajského úřadu, resp. mateřské školy, mohlo založit diskriminaci stěžovatelů z důvodu světového názoru v oblasti přístupu ke vzdělání. Nezbytnou částí šetření proto bylo v první řadě zodpovězení otázky, zda ředitel, resp. ředitelka mateřské školy nebo krajský úřad, v rámci odvolacího řízení vůbec mohou přijmout k předškolnímu vzdělávání dítě, které se nepodrobilo pravidelnému očkování z důvodu světonázoru. Vystaly rovněž pochybnosti o tom, jak mateřská škola, resp. krajský úřad posoudily skutečnost, že dcera stěžovatelů má upraven očkovací kalendář, resp. kontraindikace k pravidelnému očkování.

---

¹ Mateřská škola A., p. o., ZZZ, IČO BBB.

² Tzv. MMR vakcína očkuje děti před zarděnkami, spalničkami a příušnicemi. Stěžovatelé uvedli, že jejich dcera byla očkována hexavakcínou.

V souvislosti s tvrzením stěžovatelů jsem se proto rovněž zabývala otázkou, zda ředitel, resp. ředitelka mateřské školy nebo krajský úřad, v rámci odvolacího řízení vůbec mohou přijmout k předškolnímu vzdělávání dítě, které se nepodrobilo pravidelnému očkování z důvodu svého aktuálního zdravotního stavu, tj. z důvodu tzv. dočasné kontraindikace.

B - Skutková zjištění

B.1 Rozhodnutí ředitelky Mateřské školy A., p. o.

Stěžovatelé se obrátili na mateřskou školu s přihláškou dcery k předškolnímu vzdělávání, kterou doručili dne 24. 4. 2013.³ Ředitelka mateřské školy rozhodla dne 16. 5. 2013 o pozastavení správního řízení protože stěžovatelé nedoložili potvrzení o očkování. Stěžovatelé zaslali dne 1. 6. 2013 mateřské škole „Žádost o udělení výjimky z podmínek pro přijetí do MŠ“, kde uvedli: *„Naše dcera je řádně očkovaná hexavakcínou, chybí jí vakcinace Priorixem, který chrání proti zarděnkám, spalničkám a příušnicím. K tomuto kroku nás vedly tyto důvody: [...] Velká nemocnost v posledním půlroce (opakované záněty horních dýchacích cest, které vedly v dubnu 2013 k pobytu v Dětské léčebně C.). Z tohoto důvodu je v přihlášce pro přijetí do MŠ uvedeno lékařkou, že má dcera individuální očkovací plán. [...] Souhlasíme s principy homeopatické a antroposofické medicíny, která považuje prodělání výše zmíněných dětských horečnatých nemocí za prospěšné. Podle antroposofické medicíny vede prodělání těchto onemocnění k posílení imunity a intelektuálnímu a duchovnímu rozvoji osobnosti. V dětském věku navíc probíhají tato onemocnění většinou bez komplikací.“*

Ředitelka mateřské školy vydala dne 28. 6. 2013 rozhodnutí o nepřijetí dcery stěžovatelů k předškolnímu vzdělávání z důvodu chybějícího očkování s odvoláním na ustanovení § 34 odst. 5 školského zákona,⁴ resp. ustanovení § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví.⁵ Stěžovatelé podali dne 28. 6. 2013 odvolání, o kterém rozhodoval krajský úřad; a uvedli v podstatě stejné důvody jako v rámci přijímacího řízení. První dva důvody byly zdravotní (častá nemocnost dcery, vážné autoimunitní choroby v rodině, dočasně odložené očkování), další důvody byly duchovního a světonázorového charakteru, které vycházely z principů antroposofie.

Ředitelka mateřské školy mi sdělila, že v rámci přijímacího řízení nemohla postupovat jinak než dle zákona o ochraně veřejného zdraví, resp. školského zákona. Tvrzením stěžovatelů se vlastně nijak nezabývala, protože jí to platná právní úprava nijak neumožňovala, protože stěžovatelé nepředložili potvrzení o trvalé kontraindikaci k pravidelnému očkování ve smyslu ustanovení § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví.⁶

---

³ Žádost stěžovatelů byla evidována pod č. MŠ ZR 132/13.

⁴ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁵ Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o ochraně veřejného zdraví), ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Ředitelka mateřské školy se k této věci vyjádřila v telefonickém hovoru ze dne 17. 4. 2015 s pověřenou zaměstnankyní Kanceláře veřejného ochránce práv Mgr. Ivanou Janouškovou.

B.2 Rozhodnutí Krajského úřadu Kraje Vysočina o odvolání stěžovatelů

Krajský úřad Kraje Vysočina, odbor školství, mládeže a sportu, zamítl odvolání stěžovatelů a napadené rozhodnutí potvrdil.⁷ V odůvodnění rozhodnutí o odvolání stěžovatelů konstatoval, že:

*„[V]e svém odvolání odvolatelé (pozn. stěžovatelé) poukazují na důvody již uvedené v žádosti ze dne 1. 6. 2013 a připojují, že z jejich strany jde o pohnutky etické a světonázorové. Jako zdravotní důvody, pro které se z ‚principu předběžné opatrnosti‘ rozhodli dceru neočkovat proti zarděnkám, spalničkám a příušnicím, jsou ‚vážná autoimunitní onemocnění v rodině (Crohnova nemoc tety a alergie a astma u matky a alergie u obou sourozenců) a velká nemocnost v posledním půlroce (opakované záněty horních cest dýchacích). Dále odvolatelé uvádějí, že souhlasí s názory homeopatické a antroposofické medicíny, která považuje prodělání výše zmíněných dětských horečnatých nemocí za prospěšné‘. [...] **Krajský úřad nesdílí pohled odvolatelů a k jejich námitkám uvádí především to, že individuální očkovací plán, a to ani jako řešení tzv. dočasné kontraindikace, není zařazen ve výčtu § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví.** Argumentace odvolatelů zdravotními důvody a principem předběžné opatrnosti ve spojení míry s pohnutkami etickými a světonázorovými je podle krajského úřadu do značné míry vzájemně rozporná, až budící pochyby o její neúčelovosti. [...] Podle krajského úřadu odvolatelé neuvedli žádné konkrétní důvody, z nichž by se dalo usuzovat o okolnostech, které by slovy shora odkazovaného nálezu Ústavního soudu zásadním způsobem volaly po zachování autonomie vůle odvolatelů; v tomtéž svém nálezu Ústavní soud mj. také konstatoval, že povinné očkování obecně je přípustné omezení základního práva na projevování náboženství nebo víry, a tím pádem – argumentem a maior ad minus – lze tento závěr zobecnit i pro namítaný zásah do osobní sféry odvolatelů, do sféry přístupu k předškolnímu vzdělávání jako veřejné službě. Námitka, že odvolatelé souhlasí s názory homeopatické a antroposofické medicíny o prospěšnosti prodělání dětských horečnatých nemocí, podle krajského úřadu není, a ani nemůže být důvodem pro udělení výjimky z ustanovení § 50 zákona č. 258/2000 Sb. Podle názoru krajského úřadu teorie dostatečně zřejmě definovala jak pojem světového názoru, víry, etiky, a i právní praxe umí s těmito pojmy a jejich obsahem pracovat. Pouhé ztotožnění se s názory homeopatické a antroposofické medicíny a negativní postoj k tzv. povinnému očkování nejsou podle krajského úřadu okolností vyžadující zachování autonomie vůle odvolatelů (ve smyslu uvedeného nálezu Ústavního soudu), nýbrž jsou racionální osobní volbou, vycházející z osobní zkušenosti, obav odvolatelů daných zdravotními důvody, jejich nesouhlasu s dotčenou platnou právní úpravou ochrany veřejného zdraví [...]“.*

B.3 Vyjádření ředitele Krajského úřadu Kraje Vysočina na výzvu veřejného ochránce práv

V rámci zahájeného šetření vyzval můj zástupce JUDr. Stanislav Křeček ředitele krajského úřadu k vyjádření.

Ředitel Krajského úřadu Kraje Vysočina Mgr. Ing. Zdeněk Kadlec, dr. h. c., uvedl následující:

---

⁷ Rozhodnutí krajského úřadu ze dne 12. srpna 2013, čj. KUJI 54115/2013, sp. zn. OSMS 739/2013.

„[...] rozhodnutí krajského úřadu o odvolání stěžovatelů považuji za souladné s právními předpisy a věcně správné. Odvolací námitky stěžovatelů byly krajským úřadem v odůvodnění rozhodnutí dostatečným způsobem vypořádány. [...] Vzhledem k tomu, že se jedná o kogentní ustanovení zákona, nedávalo ředitelce mateřské školy prostor pro správné uvážení. Splnění očkovací povinnosti je vymezeno jako objektivní podmínka pro přijetí do mateřské školy, a proto bylo pro rozhodnutí ředitelky významné pouze to, zda tato podmínka byla splněna, či nikoliv. [...] krajský úřad se v rozhodnutí vypořádal s námitkou stěžovatelů, že došlo k diskriminaci v přístupu ke vzdělávání. Skutečnost, že dcera stěžovatelů nepodstoupila povinné očkování, nelze podřadit pod žádný diskriminační důvod. [...] Dle mého názoru body 3) a 4) citované v odvolání nejsou ve své podstatě odvolacími námitkami, a pokud na ně krajský úřad v rozhodnutí o odvolání reagoval, učinil tak obiter dictum. [...] Individuální právo stěžovatelů, resp. jejich dcery, na vzdělání nelze v porovnání s právem ostatních na ochranu zdraví upřednostnit. Realizaci práva na vzdělání přitom znemožnili sami stěžovatelé, když nepřistoupili na podmínky stanovené pro všechny uchazeče stejně. Stěžovatelé neuvedli ani nedoložili žádné výjimečné okolnosti, které by převážily nad ochranou veřejného zdraví. Neprokázali, že by stanovená povinnost očkování byla nepřiměřeným zásahem do jejich základních práv. Stěžovatelé pouze vyslovili odlišný názor na nezbytnost a prospěšnost povinného očkování.“

C - Hodnocení věci ochránkyní

Podnět stěžovatelů vnímám ve dvou rovinách. Skutečnost, že se jejich dcera nepodrobila pravidelnému očkování, totiž zdůvodnili dvěma odlišnými argumenty. Na jedné straně se odvolali na svůj **světonázor** a na druhé straně na **zdravotní stav** své dcery, který nedovoloval provést očkování v určitém termínu. S ohledem na tuto skutečnost jsem se proto nejdříve zabývala právem rodičů vychovávat dítě dle svého přesvědčení a možnému omezení autonomie rodičů (část C.1). Následně jsem se věnovala otázce, zda by ředitel, resp. ředitelka mateřské školy, resp. ve druhém stupni příslušný krajský úřad, vůbec mohli rozhodnout o přijetí dítěte, které se nepodrobilo pravidelnému očkování z důvodu světonázoru (část C.2). Konečně jsem pak zhodnotila postup krajského úřadu při posouzení námitky stěžovatelů, která se týkala individuálního očkovacího kalendáře, tedy dočasné kontraindikace k pravidelnému očkování (část C.3).

C.1 Povinnost podrobit se pravidelnému očkování versus rodičovská práva

Dle ustanovení § 31 odst. 1 písm. a) zákona o rodině⁸ je rodičovská zodpovědnost souhrn práv a povinností při péči o nezletilé dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj. Je přirozené, že rodiče mají rozhodující úlohu ve výchově dítěte, což nepochybně vyplývá z toho, že dítě od narození není schopno samo o sobě rozhodovat a samo se o sebe starat. Za děti jsou odpovědní oba rodiče stejnou měrou a vykonávají tuto odpovědnost v souladu s nejlepším zájmem dítěte. Rovněž nelze konstatovat, že míra péče a vlivu je stejná u dětí v raném věku a u dětí těsně před dovršením zletilosti. Projevování víry nebo světonázoru rodičů se většinou odráží právě ve výchově dětí, přičemž ale musí zůstat zachována premisa, že všechny výchovné kroky rodičů mají směřovat

---

⁸ Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění do 30. 12. 2013.

k nejlepšímu zájmu dítěte. Rozhodování rodičů o vhodné nebo nevhodné péči o děti je sice na jejich úvaze, v souvislosti s lékařskou péčí ale naráží na svoje limity.

Ústavní soud konstatoval, že: „*podle čl. 32 odst. 4 věty první Listiny je péče o děti a jejich výchova právem rodičů; děti mají současně právo na tuto rodičovskou výchovu a péči. Ústavní soud již ve své judikatuře vyslovil právní názor, že autonomie rodičů při rozhodování o zdravotnických zákrocích vůči jejich dětem není absolutní. Může být výjimečně omezena, a to i tehdy, pokud rodiče nesouhlasí se zdravotnickým zákrokem z náboženských důvodů [viz náleze ze dne 20. 8. 2004, sp. zn. III. ÚS 459/03 (N 117/34 SbNU 223)]. Ochrana zdraví a života dítěte je relevantním a více než dostatečným důvodem pro zásah do rodičovských práv, neboť jde o hodnotu, jejíž ochrana je v systému základních práv a svobod prioritní. Obecné soudy jsou pak povinny při svém rozhodování o konkrétních případech hledat soulad mezi zájmy dítěte a zájmy jeho rodičů.*“⁹ V jiném předchozím případě Ústavní soud v souvislosti s argumentem, že ve výchově každý rodič vlastně aplikuje svůj názor a svoje přesvědčení, výslovně potvrdil, že: „*[...] povinné očkování v obecné rovině je ústavně konformním omezením základního práva podle čl. 16 Listiny.*“¹⁰

Ačkoliv se dlouhodobě diskutuje o míře zdravotního přínosu a rizik pravidelného očkování, nepřísluší mi tyto skutečnosti hodnotit. S ohledem na konstantní judikaturu Ústavního soudu je potřebné respektovat závěr, že omezení rodičovských práv v souvislosti s lékařskými zákroky odmítanými z náboženských důvodů může být z hlediska zachování jejich základních práv akceptovatelným zásahem.

C.2 Rozhodování o přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání

Jak zdůrazňuje odborná literatura: „*ve všech fázích řízení o přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání je nutno respektovat zásady a cíle vzdělávání podle ustanovení § 2 školského zákona (mj. tedy rozhodovat bez jakékoli diskriminace z důvodu rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, víry a náboženství, národnosti, etnického nebo sociálního původu a zdravotního stavu).*“¹¹ Ustanovení § 34 odst. 5 školského zákona výslovně stanoví, že při přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání je třeba dodržet podmínky dané zvláštním právním předpisem, tedy zákonem o ochraně veřejného zdraví. Základním předpokladem pro přijetí k předškolnímu vzdělávání je, že se dítě podrobilo stanoveným pravidelným očkováním, má doklad, že je proti nákaze imunní nebo se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci.¹²

Legislativní důraz na splnění očkovací povinnosti je patrný i z dalších zákonných ustanovení, např. podmiňujících účast dítěte ve škole v přírodě či na zotavovacích akcích.¹³ V rámci přijímacího procesu k předškolnímu vzdělávání, na který se vztahuje správní řád,¹⁴ je jasně vymezeno, jakým způsobem může

⁹ Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 19/14, ze dne 27. 1. 2015, bod 59.

¹⁰ Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 449/06, ze dne 3. 2. 2011 (N 10/60 Sb.NU 97), část IV./c.

¹¹ Valenta, Jiří. Ještě k rozhodování ředitelů mateřských škol ve správním řízení. In: Speciál pro MŠ: příloha časopisu Řízení školy. Ročník 2012, č. 5.

¹² Ustanovení § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví.

¹³ Ustanovení § 9 zákona o ochraně veřejného zdraví.

¹⁴ Ředitel, resp. ředitelka mateřské školy, rozhodují o přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání ve smyslu ustanovení § 165 odst. 2 písm. b) školského zákona a na její rozhodování se vztahuje správní řád.

postupovat mateřská škola, resp. v rámci odvolacího řízení krajský úřad, při posuzování splnění podmínek pro přijetí k předškolnímu vzdělávání.

Nejnovější judikatura Ústavního soudu navíc potvrdila, že ustanovení § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví, který stanoví pouze dvě akceptovatelné výjimky pro děti, které se nepodrobily pravidelnému očkování, a to trvalou kontraindikací k pravidelnému očkování a imunitu vůči onemocněním, které jsou cílem pravidelného očkování, je v souladu s ústavním pořádkem. Tato právní úprava rovněž není protiústavním omezením práva na vzdělání garantovaného čl. 33 Listiny.¹⁵

Ředitel nebo ředitelka mateřské školy rozhodují o přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání jako orgán státní správy. Ustanovení § 2 správního řádu stanoví, že správní orgán postupuje v souladu se zákony a ostatními právními předpisy, jakož i mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu. **Právní úprava přijímacího řízení neupravuje situaci, kdy by ředitel nebo ředitelka mateřské školy mohli přistoupit k tomu, že by nepostupovali v souladu s výslovným příkazem školského zákona, resp. zákona o ochranně veřejného zdraví, když tato právní úprava zná pouze zdravotní důvody jako výjimku z povinnosti podrobit se pravidelnému očkování.** V této souvislosti se ale nabízí otázka, jestli by mohl správní orgán zohlednit světonázor rodičů a rozhodnout o přijetí neočkovaného dítěte i navzdory tomu, že platná právní úprava mu prostor pro takové rozhodnutí neposkytuje.

Ústavní soud v případě trestání přestupku, který spočívá v nepodrobení se pravidelnému očkování, nabádal k individuálnímu posouzení a výjimečnému nesankcionování osob, které pravidelné očkování odmítnou, když konstatoval, že: *„ústavní princip, stojící na požadavku zachování maxima jako základního práva, tak s tímto základním právem kolidujícího veřejného zájmu, se promítá do interpretace čl. 16 odst. 4 Listiny základních práv a svobod tak, že Ústavou České republiky požadovaná ochrana individuální autonomie, předpokládaná citovaným ustanovením, vyžaduje, aby povinné očkování nebylo proti povinným subjektům ve výjimečných případech vynucováno. Orgán veřejné moci při rozhodování o individuálním přestupku musí posoudit, zda jednání osoby, která se odmítla podrobit očkování, naplňuje tzv. materiální znak přestupku (§ 2 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů). V této souvislosti vezme v úvahu všechny relevantní okolnosti případu, zejména naléhavost danou osobou tvrzených důvodů, jejich ústavní relevanci, jakož i nebezpečí pro společnost, které může jednání dané osoby vyvolat. Významným aspektem bude také konzistentnost a přesvědčivost tvrzení dané osoby. [...] Jedná-li se o osobu nezletilou, reprezentovanou zákonným zástupcem, měl by být zohledněn též zájem této nezletilé osoby, je-li to s ohledem na její věk a okolnosti případu možné.“¹⁶*

V této souvislosti ale vnímám jako významnou skutečnost, že při ukládání sankcí za spáchaný přestupek právní úprava předpokládá individuální posouzení skutku a stanovuje prostor pro uvážení správního orgánu při stanovení výše sankce. Na rozdíl od této úpravy jsou ale pravidla přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání nastavena konkrétně bez možnosti jakéhokoliv prostoru pro výjimky. A jak již bylo zmíněno výše, tato úprava je v souladu s ústavním pořádkem.

¹⁵ Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 16/14, ze dne 27. 1. 2015, bod 98 a násl.

¹⁶ Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 449/06, ze dne 3. 2. 2011 (N 10/60 Sb. NU 97).

Domnívám se proto, že není možné, aby správní orgán nepostupoval v souladu s platnou právní úpravou a svůj postup odůvodnil tak, že předmětná právní úprava je v rozporu s ústavním pořádkem, a proto ji na projednávanou věc neaplikoval. Správní orgán nelze zaměňovat s obecným soudem, který má ve smyslu čl. 95 odst. 2 Ústavy¹⁷ povinnosti předložit projednávanou věc Ústavnímu soudu, pokud dojde k závěru, že zákon, jehož má být při řešení věci použito, je v rozporu s ústavním pořádkem. K této otázce se nedávno vyjádřil i Nejvyšší správní soud, který konstatoval, že: „*správní orgán není oprávněn ani přerušit řízení a podat Ústavnímu soudu návrh na zrušení zákona, o jehož protiústavnosti je přesvědčen. Taková pravomoc náleží toliko soudu (čl. 95 odst. 2 Ústavy a § 64 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů; srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 28. ledna 2009, sp. zn. Pl. ÚS 37/08). Nejvyšší správní soud proto musí přisvědčit stěžovateli, že za situace, kdy naznal, že žalobce spáchal správní delikt umožnění výkonu nelegální práce, neměl možnost upustit od uložení sankce.*“¹⁸

Ústavní soud je jediným možným subjektem, který provádí kontrolu ústavnosti. Není dokonce ani úlohou obecných soudů „neaplikovat“ právní předpisy, které by považovaly za neústavní, ale právě předložit je Ústavnímu soudu. Jediným způsobem, jak by bylo možné podrobit kontrole ústavnosti právní úpravu, kterou aplikuje správní orgán, je napadení konečného správního rozhodnutí u obecného soudu. Následně má pak obecný soud možnost ve smyslu čl. 95 odst. 2 Ústavy předložit Ústavnímu soudu zákon, v souvislosti se kterým vznikly pochybnosti, zda je v rozporu s ústavním pořádkem.

Platná právní úprava tedy neumožňuje řediteli, resp. ředitelce mateřské školy nebo krajskému úřadu, v rámci odvolacího řízení přijmout k předškolnímu vzdělávání dítě, které se nepodrobilo pravidelnému očkování pouze z důvodu světonázoru a není zároveň nositelem zdravotního důvodu, na který pamatuje zákon o ochraně veřejného zdraví. Mateřská škola, resp. Krajský úřad Kraje Vysočina postupovaly v rámci přijímacího řízení k předškolnímu vzdělávání, resp. odvolacího řízení, dle školského zákona, zákona o ochraně veřejného zdraví a správního řádu, když argument světonázoru nezohlednily a na jeho základě nepřijaly dceru stěžovatelů k předškolnímu vzdělávání.

V průběhu šetření vyvstaly ale pochybnosti, zda aplikovaly ustanovení § 46 odst. 2 zákona o ochraně veřejného zdraví, resp. ustanovení § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví ústavně konformním způsobem.

C.3 Průběh odvolacího řízení a posouzení kontraindikace k pravidelnému očkování v rámci přijímacího řízení k předškolnímu vzdělávání

Stěžovatelé uvedli v přihlášce k předškolnímu vzdělávání, že jejich dcera má na základě potvrzení dětské lékařky „prozatímně odloženo“ očkování vakcínou Priorix, tedy „individuální očkovací plán“.

Definování trvalé kontraindikace, která souvisí se zákonnou výjimkou z očkovací povinnosti, tedy takového zdravotního stavu, který brání podávání očkovacích látek, je v gesci příslušného odborného lékaře (neurologa, imunologa, alergologa atd.). Ustanovení § 46 odst. 2 zákona o ochraně veřejného zdraví přímo

¹⁷ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2014, čj. 6 Ads 233/2014-31, bod 23.

stanoví, že: „před provedením pravidelného a zvláštního očkování je fyzická osoba povinna podrobit se v případech upravených prováděcím právním předpisem vyšetření stavu imunity (odolnosti). Pravidelné a zvláštní očkování se neprovede při zjištění imunity vůči infekci nebo **zjištění zdravotního stavu, který brání podání očkovací látky (trvalá kontraindikace)**. O těchto skutečnostech poskytovatel zdravotních služeb vystaví fyzické osobě potvrzení a důvod upuštění od očkování zapíše do zdravotnické dokumentace.“

Ústavní soud se v nedávné době vyjádřil k otázce, zda ustanovení § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví skutečně upravuje pouze tzv. trvalé kontraindikace k pravidelnému očkování, nebo se u dítěte mohou posuzovat i tzv. dočasné kontraindikace. Ústavní soud konstatoval, že: „při výkladu § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví, resp. při posuzování naplnění podmínky trvalé kontraindikace pro výjimku z povinnosti podrobení se povinnému očkování k přijetí do předškolního zařízení, musí být dbáno na to, aby zde nevznikala nerovnost mezi dětmi, kterým z dlouhodobého hlediska brání jejich zdravotní stav podání příslušné očkovací látky (tedy materiální hledisko), a to bez ohledu na to, zda je termín ‚trvalá kontraindikace‘ výslovně (formálně) uveden v příslušném potvrzení poskytovatele zdravotních služeb. Uvedený ústavně konformní výklad přitom dikce napadeného ustanovení nijak nevylučuje.“¹⁹

Krajský úřad při rozhodování o odvolání stěžovatelů sice aplikoval ustanovení školského zákona, která se týkají přijímacího řízení k předškolnímu vzdělávání, a navazující ustanovení zákona o ochraně veřejného zdraví, ale nepřistoupil k řádnému posouzení argumentů stěžovatelů. Pokud by tak ale učinil, musel by dospět k tomu, že námitka stěžovatelů, že zdravotní stav jejich dcery nedovoluje aplikovat očkovací látku, což potvrdila i dětská lékařka, vyhovuje definici v ustanovení § 46 odst. 2 zákona o ochraně veřejného zdraví.

Krajský úřad Kraje Vysočina proto nedostál požadavkům ustanovení § 2 odst. 1 správního řádu, neboť na případ stěžovatelů řádně neaplikoval ustanovení § 46 odst. 2, resp. ustanovení § 50, zákona o ochraně veřejného zdraví, neboť konstatoval, že individuální očkovací plán, a to ani jako řešení tzv. dočasné kontraindikace, není zařazen ve výčtu § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví.

Dle mého názoru měl krajský úřad postupovat v souladu s ustanovením § 90 odst. 1 písm. b), resp. písm. c), správního řádu, tedy napadené rozhodnutí nebo jeho část zrušit a věc vrátit k novému projednání správnímu orgánu, který rozhodnutí vydal; případně mohl napadené rozhodnutí přímo změnit.

S ohledem na výše uvedené proto konstatuji, že krajský úřad pochybil, protože neposoudil věc stěžovatelů řádně a komplexně a nepostupoval podle ustanovení § 90 odst. 1 písm. b), resp. písm. c), správního řádu.

D - Závěry

Na základě výše popsaných zjištění a úvah jsem ve smyslu § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv dospěla k přesvědčení, že se Krajský úřad

¹⁹ Nález pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 16/14, ze dne 27. 1. 2015, bod 97.

Kraje Vysočina dopustil pochybení spočívajícího v nesprávném postupu při posouzení odvolání stěžovatelů proti rozhodnutí ředitelky Mateřské školy A., p. o., čímž porušil ustanovení § 2 správního řádu, jelikož neaplikoval na případ stěžovatelů platnou právní úpravu ústavně konformním způsobem.

Zprávu o šetření zasílám Krajskému úřadu Kraje Vysočina a žádám, aby se v zákonné lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřil ke zjištěným pochybením a informoval mě o přijatých opatřeních k nápravě. Za adekvátní opatření k nápravě bych považovala, pokud by zaměstnanci krajského úřadu byli obeznámeni se závěry této zprávy, respektive s platnou právní úpravou a aktuální judikaturou Ústavního soudu.

Zprávu o šetření zasílám na vědomí rovněž Mateřské škole A., p. o., protože považuji za vhodné obeznámit ji s vyústěním tohoto případu.

Uvědomuji si, že situace mateřských škol, resp. krajských úřadů jako odvolacích orgánů, je v rámci přijímacího řízení k předškolnímu vzdělávání složitá a právní úprava není zcela jasná. Krajský úřad Kraje Vysočina rozhodl ve věci stěžovatelů nesprávně, obdobného pochybení by se proto měl vyvarovat alespoň v budoucím rozhodování.

Zpráva shrnuje moje dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko.

Zprávu zasílám rovněž stěžovatelům.

Mgr. Anna Š a b a t o v á, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)